

I dagens Stolta Stad tar vi er först med på en upptäcktsfärd, där vi kan känna vingslagen från Norrköpings historia. En upptäcktsfärd, som går i gränslinjerna av två gamla häradar och vid det

som en gång var den medeltida rågången. Vi vill också ta hjälp av er alla som bor i Norrköping att försöka ta fram det som man skulle kunna kalla Norrköpings själ.

Området vid Domarringen år 1916, hårt naggat i kanten. Svingatan går förbi nedanför och redan då användes kullen som grustag. I bakgrunden ses delar av Engelholm som hörde till Grymyr. Bilden tillhör Stadsarkivet.

Foto: WILHELM WIBERG

På jakt efter Svingatan

Historisk åkerväg förenade Vägträffen med Dagsbergsvägen

LASSE SÖDERGREN

Nämnamnet Svingatan och många äldre Norrköpingsbor nickar igenkännande. Men idag tillhör Svingatan det förgångna.

Benämningen syftar på den, på flera ställen, körbara åkerväg som gick från Vägträffen i Kneippen till Dagsbergsvägen.

– Den försvann successivt på 40-talet när man byggde nya hyreslängor och drog nya gator, säger Per Hellberg, som själv har glasklara minnen av Svingatan.

”Lerigt och moddigt”

Men vissa små rester av Svingatan finns kvar än idag. Och vi är på jakt efter just de resterna.

Per Hellberg, född och uppvuxen på det vidsträckt området Grymyr, det som blev dagens Ektorp, är aktiv medlem i föreningen Grymyrs Vänner.

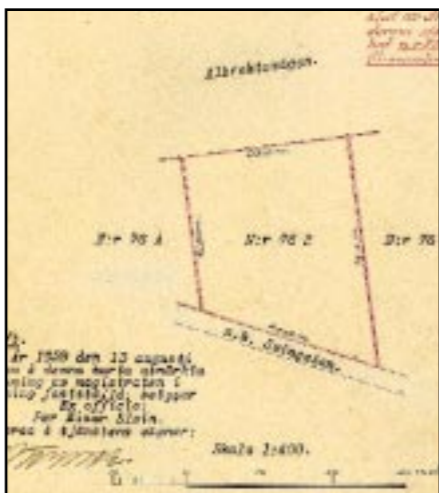
Och på Svingatan har han vandrat åtskilliga gånger, bland annat under skoltiden på 30-talet.

– Jag gick sju år på Holmstadskolan och det var ganska ofta vi använde oss av Svingatan för att ta oss till skolan från Grymyr, säger han.

– Men på vintrarna var det på vissa håll lerigt och moddigt, så det var svårt att ta sig fram.

Per Hellberg berättar att det som i folkmun kallades för Svingatan var en smal väg som följde den urgamla gränslinjen av Memmings och Lösings häradar.

Från Vägträffen i Kneippen gick den

Att namnet Svingatan var allmänt vedtaget visar den här tomtavstyckningen från 1929, rörande en tomt mellan Albrektsvägen och Holmstadskolan.

förbi Lennings sjukhem, över Galgberget med fastigheterna Stora Strömstad och Jonsberg, via Domarringen, förbi Sårkullen, över Söderköpingsvägen, för att sedan ansluta sig till Dagsbergsvägen.

Vid Domarringen var det en brant slänt som bland annat användes som grustag. Att namnet var allmänt vedtaget visar dokumentet över tomtavstyckningar från området kring Holmstadskolan, där man på tomtkartor kan se hur Svingatan går förbi.

Åkerväg

Svingatan kan även ha en anknytning till den Snävaregata som nämns i de historiska

annalerna över Norrköping i slutet på 1600-talet. Gatan i fråga var då en åkerväg mellan landsvägarna till Söderköping och Dagsberg och bildade gräns mot området Åkerhorvan.

Där fortsatte gatan med samma sträckning mot Linköpingsvägen som den senare Svingatan.

I Norrköpings Historia del I avfärdas dock tanken på att 1600-talets Snävaregata vid Dagsbergsvägen skulle ha betecknats hela sträckningen till Vägträffen.

Folklig benämning

Men Per Hellberg tvekar inte. – Snävaregatan var den historiska benämningen, medan Svingatan var den folkliga, säger han.

Att Svingatan har direkt anknytning till Snävaregatan kan man även se i kvartersnamnen Stadsgränsen och Stadsvadet, samt den lilla parken Snävaretäppan, mellan Trozelligatan och Hagebygatan.

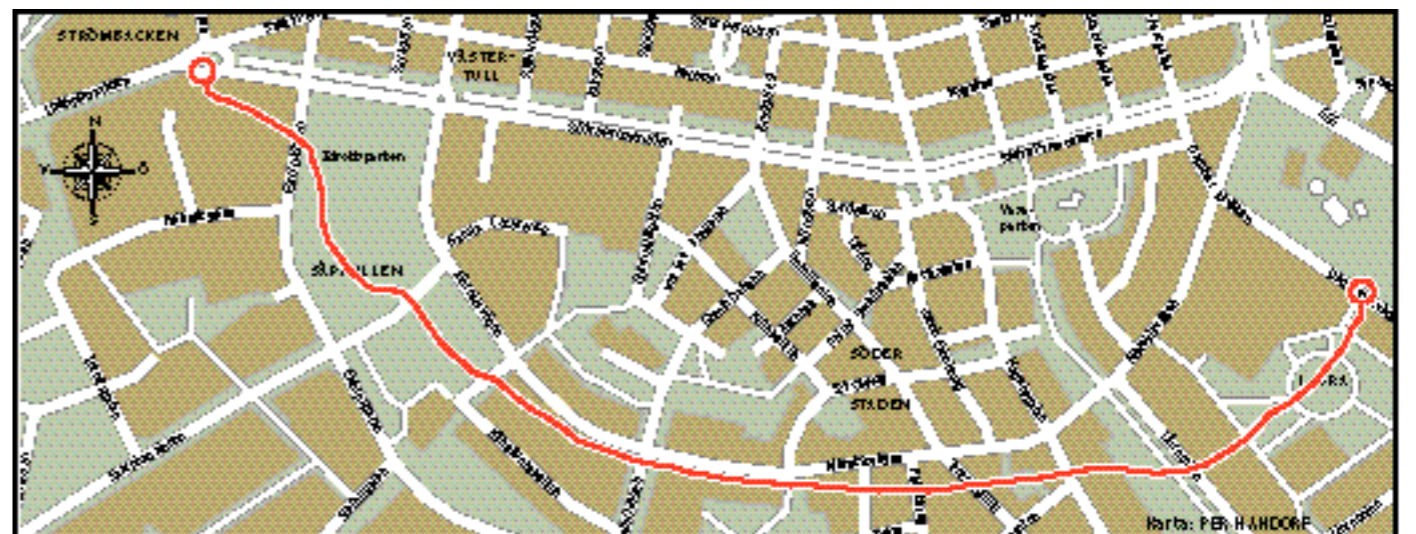
Just här gick Svingatan fram. Men de sista resterna är inte lätta att hitta. Nya gatusträckningar och ny bebyggelse har utplånat spåren.

Men de sista återstående lämningarna återfinns vi på Galgberget, strax efter Domarringen. Där kan vi i gräset skönja var gatan gick fram. Här låg fastigheten Stora Strömstad, vilken gatan passerade.

Men den gamla vägen syns ännu bättre vid grässlätten brevid Södra grusplanen på Idrottsparken.

Även om växtligheten i det stora hela har tagit över kan man tydligt se att här har det handlat om en smal väg.

Ett detektivarbete fick sitt lyckliga slut.

Svingatans ungefärliga sträckning, från Vägträffen i Kneippen till Dagsbergsvägen, utlagd på en stadskarta av idag. Gatan, vilken egentligen var en smal väg, följde den urgamla gränslinjen av Memmings och Lösings häradar. Men nya gatusträckningar och ny bebyggelse innebar att Svingatan försvann.

Vad är typiskt för Norrköping?

Hjälp oss att finna vad som är stadens själ och egenart

LASSE SÖDERGREN

Norrköping
Vad är det som är stadens själ, eller det som kan kallas för Norrköpings egenart?

Ja, den frågan har vi tänkt att försöka besvara, men då behöver vi hjälp av just er.

”Parkerna dofta, syrenernas ånga fyller luften och däruppe på sin gyllene stol på Rådhusets torn sitter S:t Olof i ljusdunklet.

Med stolthet ser han ut över sin vilande stad. Han ser ljusen brinna ur fabriekernas tusen fönster, han hör pistongernas dunka och spolarna gå. Genom all stillheten hör han strömbuset och arbetet.”

Stycket ovan är taget ur boken På skilda stigar, skriven i slutet av 30-talet av Hjalmar Lundgren, bibliotekarie vid Norrköpings stadsbibliotek och intendent vid Konstmuseet.

Och strofen ovan skildrar en stad, där textilen fortfarande var det dominerande inslaget. Då textilindustrierna längs Strömmen var en betydande del av Norrköpings själ.

Men frågan är vad som är stadens själ idag när vi skriver 1996?

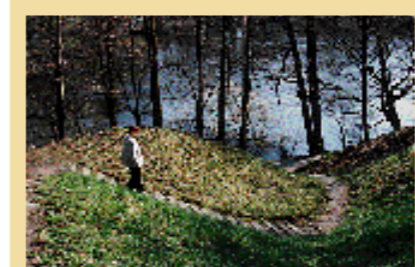
Är det området kring Folkparken och Åbackarna? Eller Karl Johans park?

... eller spårvagnen ...

... eller Karl Johans Park ...

... eller Åbackarna ...

... eller Holmenområdet eller?

Eller kanske den Holmengula färgen på många av byggnaderna i industrilandskapet? Eller spårvagnarnas Norrköpingsgula färg?

Frågan om vad som är Norrköpings själ får nog olika svar i olika åldrar. Om det nu överhuvudtaget finns någon själ eller egenart.

Och nu behöver vi er hjälp för att få ett svar. Ring Stolta Stad-redaktionen på telefonnummer 011-200 151 och berättat vad just du anser vara stadens själ.

Eller skicka in ett vykort eller brev till adressen: **Norrköpings Tidningar, 601 83 Norrköping.** Märk kuvertet ”Stadens själ”. □

Ett detektivarbete med lyckligt slut. Växtligheten har visserligen tagit över vid grässlätten på Idrottsparken, men med hjälp av Per Hellberg hittade vi Svingatan till slut.
Foto: INGVAR ANEHED